

Tito bio počasni matičar, a tko je autor Deklaracije?

u vrijeme sastavljanja čuvane Deklaracije bio poslovni tajnik Matice pa je osobno svjedočio svim dogadjajima koju su joj prethodili, tvrdi da je upravo Brandt u vrijeme kada je radna grupa sastavljala Deklaraciju držao pero u ruci, smisljao, unio, prepravljao i zaključno oblikovao tekst, a da ga je tek pri kraju rada u funkciji zapisivača zamjenio Radoslav Katičić.

Prvoborac iz Almanaha

Zidić se i ne može načuditi brojnim verzijama toga dogadaja koji su objavljivali lažni svjedoci pa svjedoči da su pri pisanju Deklaracije prisutni bili Brandt i Katičić, Slavko Pavešić, Tomislav Ladan, a u jednom trenutku naišao je i nečlan radne grupe muzikolog Lovo Županović.

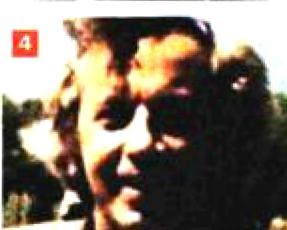
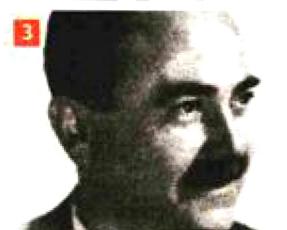
Iznimno je zanimljiv i tekst Josipa Brlekovića o Almanahu hrvatskih svećilištara, zborniku tekstova o hrvatskom integralizmu, nacionalizmu i hrvatskoj državotvornoj misli, koji su 1938. godine zaplijenile tačnje vlasti. Riječ je o štivi koje je snažno utjecalo na

nacionalno osvještenu hrvatsku mladež, a onda i na ideošku pripremu u stvaranju Nezavisne Države Hrvatske. Zbornik je pisan u uvjetima konspiracije pa Brleković napominje da pogovor ne predstavlja relevantan izvor povjesničari-ma jer više skriva nego otkriva. Tako su urednici prešutjeli imena glavnih protagonisti stvaranja AHS-a, a ime kasnijeg poglavnika Ante Pavelića zbog cenzure se kamuflira u Prvoborca.

Sukob s Andrićem

Tekst o nobelovcu Ivi Andriću (1) iz pera Ivica Matičevića donosi i manje poznatu epizodu s "Pripovijetkama" koje mu je Matica objavila 1947. godine. To je izdanje Andrića razočaralo pa je upravi napisao oštro pismo u kojem navodi cijeli niz jezičnih i pravopisnih izmjena koje su bitno promjenile značenje njegovih pripovijedaka (pa je hrišćanin postao kršćanin, shvatao je promjenjeno u okrećao, vazduh u uzduh, hleb u kruh, svitanje u svičanje, tačka u tačan...). Andrić je čak napisao da nakon svih tih promjena objavljenu knjigu ne može prihvati kao svoju! Andrićovo pismo natjeralo je Maticu da ponovno tiska pripovijetke, i to onako kako ih je Andrić i napisao te za Andrićeva životu Matica više nije objavljivala njegova djela. Inače, Andrić je od Matice još 1918. godine tražio pomoć za liječenje pa mu je Uprava odobrila dotaciju od 300 kruna iako još nije bio član radnik Matice.

U tekstu o Titu (2) Igor Zidić priznaje da je uspio od neuke i gladne vojske stvoriti modernu armiju s kojom je stao uz bok pobjedicima Drugog svjets-

je predstavljalo i sudjelje zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepinцу. Uvrstio je tu i zatvorsko ubojstvo Andrije Hebranga, ali i druga brutalna smaknuća i ubojstva, spomenuvši da je Tito bio i počasni član Matice hrvatske kojoj je nakon maspoka raspustio sve ogranke, ugušio sva glasila, blokirao sva sredstva, otpustio sve službenike, otudio dio arhiva i imovine...

Glasovi protiv "Osmana"

Valja svakako pročitati i tekst Slobodana Prospera Novaka o darovitom pisca i domoljubu Bruni Bušiću (4) i njegovoj pariškoj penovskoj stipendiji koju je dobio od člana francuske Akademije Pierrea Emma-nuela. Bušić je svojedobno bio najčitaniji publicist svojeg vremena, osobito omiljen među mladima.

U tekstu o Mili Budaku (3), koji potpisuje Ivica Matičević, navodi se da je tu riječ o piscu kojem je Matica objavila gotovo cijelokupno književno djelo (17 naslova u 26 knjiga) osim zbirke pripovijedaka "Vučja smrt".

U kontekstu sigurnosnih i inih problema oko Houellebecqove predstave na Dubrovačkim ljetnim igrama valja istaknuti i podatak iz teksta S. P. Novaka o Ivanu Gunduliću po kojem je uprava Matice 1894. godine naveliko raspravljala hoće li objaviti njegova "Osmana" uz primjedbe da bi trebalo "izbjegavati sve što bi moglo muhamedance vrijediti..." To je trebalo biti posebno izdanje u spomen na pola stoljeća od prvog izdanja "Osmana" objavljenog 1844., prve knjige tiskane s Matičinim potpisom. Naknadu joj je bila tisuću primjeraka. Jubilarno izdanje iz 1894. godine ipak se nije posrećilo jer se "mnogo glasova diglo da se 'Osman' ne štampa..."

Gušenje i raspuštanje

Ali Zidić ne zaboravlja ni da je Tito ustanovio Goli otok, koji uspoređuje s gulazima i njemačkim koncligorima, te da je odgovoran za desetke tisuća mučenih i pobijenih od Bleiburga preko križnih puteva do insceniranih sudskih farsi, kakvu

KAO DANAS

Žestoka rasprava vodila se treba li izdati Gundulićeva 'Osmana' 1894.

Denis Derk
denis.derk@vecernji.net

Miroslav Brandt bio je inicijator sastavljanja Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, njezin glavni sastavljač i pisar, piše Igor Zidić u svježe otisnutom prvom svesku Enciklopedije Matice hrvatske u više nego zanimljivom tekstu o historiografu i književniku Miroslavu Brandtu. Zidić, koji je